

FAKULTET POLITIČKIH NAUKA
ODSJEK SIGURNOSNE I MIROVNE STUDIJE

MAGISTARSKI STUDIJ
IZ OBLASTI
SIGURNOSNIH I MIROVNIH STUDIJA

NACIONALNA SIGURNOST
I
DEMOKRATSKO DRUŠTVO

(Izmjena Nastavnog plana i programa)

Sarajevo, septembar 2019.

NASTAVNI PLAN I PROGRAM ZA STICANJE ZVANJA MAGISTRA SIGURNOSNIH I MIROVNIH STUDIJA USVOJEN JE NA SJEDNICI VIJEĆA FAKULTETA POLITIČKIH NAUKA SARAJEVO _____GODINE

SENAT UNIVERZITETA U SARAJEVU NA SJEDNICI OD _____GODINE DAO JE SAGLASNOST NA NASTAVNI PLAN I PROGRAM ZA STICANJE ZVANJA MAGISTRA SIGURNOSNIH I MIROVNIH STUDIJA.

SADRŽAJ

UVODNE NAPOMENE.....	4
1.NACIONALNA SIGURNOST I DEMOKRATSKO DRUŠTVO.....	6
1.1. Cilj studija.....	6
2. NASTAVNIPLAN I PROGRAM.....	7
2.1 Trajanje studija.....	7
2.2. Pregled Nastavnog plana i programa po semestrima.....	7
2.3. <i>Programi modula za prvi semestar.....</i>	<i>8</i>
2.3.1 Modul: Prevencija društvenih konflikata.....	9
2.3.2. Modul: Upravljanje u sistemu nacionalne sigurnosti.....	10
2.3.3 Modul: Unutrašnja sigurnost.....	12
2.3.4. Modul: Pravo odbrane i sigurnosti.....	14
2.3.5. Modul: Demokracija i sigurnosni izazovi u savremenom svijetu.....	16
2.4. <i>Programi modula za drugi semestar.....</i>	<i>18</i>
2.4.1. Modul: Politike i strategije nacionalne sigurnosti.....	18
3.IZVOĐENJE NASTAVNOG PROCESA.....	21
3.1.Obaveze nosioca modula.....	21
3.2.Obaveze tutora.....	21
3.3. Obaveze studenata.....	21

UVODNE NAPOMENE

Samo moć može kontrolirati moć! Samo sila može protivurječiti sili! Ovo su opće teze i istodobno konstatacije koje naglašeno ističu prirodu društvene moći i društvene sile. Generički izraz društvene moći, političke moći, nacionalne moći jeste sila koju nacionalna država konstituira za svoje potrebe, za potrebe izvanjske i unutarnje sigurnosti. Osnovnu konstituensu državne/ nacionalne moći čine oružane snage (vojna sila), a po tom i ostale komponente (snage) nacionalne sigurnosti. Ova paradigma je, međutim, nebrojeno puta u historiji polučila suprotan rezultat, protivurječila je samu sebe. Generičku moć države (oličene u suverenitetu kralja, cara, faraona, imperatora, ili u novijoj historiji u svemoći zakonodavne, izvršne i sudske vlasti u državi), dovodila je i danas dovodi u pitanje sila koju je država uspostavila u interesu očuvanja političkoga poredka.

Neiskontrolirana sila po svojoj prirodi nekontrolirano djeluje, djeluje zapravo u interesu svoje elite! Pored ostalih, osnovna su tri razloga koji upućuju na potrebu nadzora i kontrole komponenata sistema nacionalne sigurnosti, kao temeljnog konstituensa moći države, a u interesu njene unutarnje i vanjske sigurnosti:

1. Moć koju u sistem nacionalne sigurnosti „ubrizgava“ država, posredno ili neposredno, jeste najskuplji njen sektor. U ovisnosti od sigurnosne i odbrambene politike, te ekonomske moći, države na organizaciju, materijalno i svako drugo opremanje sektora sigurnosti troše najveći dio svojih budžeta, a niti jedna komponenta nacionalne sigurnosti nije djelatnost koja proizvodi. A tamo gdje se koncentrira najveći dio budžeta ili pak veliki procenat nacionalnoga dohotka, najveća je vjerovatnoća za manipulacije, za nezakonito trošenje i zloupotrebu novčanih i drugih sredstava od strane pojedinaca i grupa, od najviših državnih organa, pa do najnižih organizacijskih cjelina komponenata sistema sigurnosti.

2. Upravljanje, rukovođenje (i komandovanje) sistemom sigurnosti i njegovim komponentama jeste specifično u odnosu na sve druge državne organe i agencije, naročito oružanim snagama i unutar njih. Po prirodi stvari, koncentracija ovlašćenja koja se ustavom, specifičnim zakonima i drugim aktima daju pojedincima, rukovodnim organima, štabovima, načelnicima,

komandantima i td., ostavljaju velike mogućnosti za zloupotrebe položaja, kršenje zakona i ustava, sve do ponašanja komponenata sistema sigurnosti ili pak njihovih sastavnih dijelova, koja se karakteriziraju sintagmom „država u državi“.

3. Značajna odlika svih komponenata sistema nacionalne sigurnosti, a po prirodi njihovoj, jeste tajnost planiranja i izvršavanja pojedinih zadataka, misija i operacija. Ta tajnost je u ozakonjenoj mjeri neophodna, ali je istodobno krajnje opasna, i u kombinaciji sa koncentracijom ovlasti u pogledu upravljanja i rukovođenja, pruža mnogo više uvjeta za različite vrste zloupotreba.

Nasuprot demokracije su samovolja vlasti pojedinca ili određene političke ili upravljačke elite. Visok i dugotrajan stupanj samovlasti i totalitarizma u jednoj državi često proizvodi svojevrzne oblike militarizma. . Pod paskom „jačanja nacionalne sigurnosti“, a na račun svih drugih društvenih/državnih djelatnosti, brojni su primjeri u dvadesetom stoljeću (ali i na početku ovoga, dvadesetprvoga), kada su države razvijale ili pak razvijaju oružane snage i druge komponente sektora sigurnosti, mimo svih svojih racionalnih ekonomskih i drugih mogućnosti, ali i objektivnih sigurnosnih potreba.

Uistinu su dvije činjenice neosporne : (a) Svaka zloupotreba sistema nacionalne sigurnosti ili neke od njegovih komponenata, ostavila je negativnoga traga na stanje u jednoj državi sukladno stepenu te zloupotrebe ; (b) Svaki krupni poremećaj i pad nivoa sigurnosti u jednoj državi, nadraستا nju samu i utiče na globalnu/svjetsku sigurnost.

Niti u jednoj državi nivo demokratske kontrole komponenata nacionalne sigurnosti nije definitivni društveni odnos. To je proces koji se gotovo svakodnevno može mjeriti, pored ostaloga i kroz povratnu akciju, koja podrazumijeva nadzor i kontrolu svake od komponenata sistema sigurnosti u skadu sa ustavnim i zakonskim rješenjima i ovlastima, a po tom iznalaženje novih pravnih rješenja i metoda kontrole.

Suvremene tendencije u razvoju nacionalnih sistema sigurnosti podrazumijevaju spektar funkcija i djelatnosti koje imaju za cilj zaštitu države i njenoga suvereniteta, ali ne države radi nje same, nego radi zaštite njenih građana i njihovih prava, od onih osnovnih kao što su pravo na život i imovinu, druga socijalna prava (političko djelovanje i udruživanje, obrazovanje...), sve do prava na življenje u zdravoj prirodnoj okolini. Priroda moći svake od komponenata sistema sigurnosti i sistem u cjelosti, iziskuje potrebu odgovornosti za svoje zakonito djelovanje. Općenito kazano, onaj tko moći daje to svojstvo, ima pravo uvida u činjenice da li se ta moć ponaša u skladu s datim joj ovlastima i funkcijama.

1. NACIONALNA SIGURNOST I DEMOKRATSKO DRUŠTVO

1.1. Cilj studija

Magistarski studij Nacionalna sigurnost i demokratsko društvo programiran je tako da budućim studentima osigura osnovna znanja i iskustva o pretpostavkama za razvoj sistema nacionalne sigurnosti u demokratskome ambijentu. Ta znanja i iskustva su izrazito značajna za razumijevanje historijskog konteksta poslijedijetonskoga razvoja Bosne i Hercegovine, njenih državnih dimenzija sistema sigurnosti, evropskih i međunarodnih pravaca razvoja nacionalnih i nadnacionalnih sigurnosnih politika i sigurnosnih struktura. Nadasve, ambicija ovoga studija jeste uvođenje studenata u istraživački i znanstveni rad, što je pretpostavka za budući stručni, ali i eventualni ekspertski ili pak naučni angažman.

Studij mogu upisati kandidati koji su prethodno završili neki od fakulteteta ili vojnu akademiju (odnosno, bilo koji drugi studij u zemlji ili inozemstvu) u četvorogodišnjem trajanju.

Nakon završenog magistarskog studija Nacionalna sigurnost i demokratsko društvo i odbranjenog magistarskog rada, studenti će steći stručno zvanje **magistar sigurnosnih i mirovnih studija**.

Fakultet političkih nauka Sarajevo i njegov odsjek Sigurnosnih i mirovnih studija kao nosilac magistarskog studija Nacionalna sigurnost i demokracija, očekuju da će ovaj projekat, ovaj studij kroz različite oblike saradnje podržati Ministarstvo odbrane i Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine, ministarstava unutrašnjih poslova na entitetskim i kantonalnim nivoima, međunarodne vojne i policijske strukture u Bosni i Hercegovini, kao i NATO.

2. NASTAVNI PLAN I PROGRAM

Nastavni plan i program magistarskog postdiplomskog studija izrađen je u skladu sa zahtjevima Bolonjske deklaracije, a realizira se sa 60 (E)CTS u dva semestra (u prvom sa 30 (E)CTS, u drugom semestru sa 5 (E)CTS, izradom i odbranom magistarskog rada sa 25 (E)CTS).

Svaki modul i pod - modul ima definirane ciljeve, zadatke, sadržaj, nastavne aktivnosti, pohađanje nastave, ali i ishod učenja. Moduli su postavljeni tako da svaki redovan polaznik može ispuniti sve obaveze i ostvariti mogućnost da bude vrednovan odgovarajućom ocjenom, a po osnovu znanja i ispoljenih aktivnosti u toku pohađanja nastave i u individualnom radu. Metode provjere i samu provjeru znanja određuju voditelji modula u ovisnosti od cilja pojedinačnog modula kojeg polaznici pohađaju.

2.1. Trajanje studija

Magistarski studij Nacionalna sigurnost i demokratsko društvo traje jednu godinu – dva semestra sa izradom i odbranom magistarskog rada (ukupno 60 (E)CTS).

2.2.Pregled Nastavnog plana i programa po semestrima

Prvi semestar

MODULI	Broj kontakt sati		BODOVI (E)CTS	Nosioci modula
	Predavanja 1	Vježbe 2		
Prevenција društvenih konflikata	20	10	6	
Upravljanje u sistemu nacionalne sigurnosti	20	10	6	
Unutrašnja sigurnost	20	10	6	
Pravo odbrane i sigurnosti	20	10	6	
Demokracija i sigurnosni izazovi u savremenom svijetu	20	10	6	
UKUPNO	100	50	30	

Drugi semestar

MODULI	Broj kontakt sati		BODOVI (E)CTS	Nosioci modula
	Predavanja 1	Vježbe 2		
Politike i strategije nacionalne sigurnosti	18	8	5	
Izrada magistarskog rada			25	
UKUPNO	18	8	30	

PROGRAMI MODULA ZA PRVI SEMESTAR

2.3.1 Prevencija društvenih konflikata

Cilj modula: Sticanje i proširivanje znanja o društvenim konfliktima i mogućnostima njihove prevencije u svrhu predupređenja konflikata samih, ali i posljedica koje mogu proizvesti i proizvode društveni konflikti- unutar jednoga društva ili u međunarodnim relacijama. Riječ je o društvenim konfliktima koji imaju nacionalni ili međunarodni karakter, napose o terorizmu i ratu kao konfliktima koji u savremenom dobu proizvode velike ljudske i materijalne žrtve.

Godina	I
Semestar	I
Rezultati učenja	<p>Student će:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ steći i proširiti određena znanja u društvenim konfliktima;▪ proširiti znanja o pojmovima iz oblasti sigurnosti, nacionalne i integralne;▪ moći komparirati različite teorije o konfliktima, klasične i suvremene a u cilju proučavanja njihovih uticaja na politike i ideologije;▪ moći pod mentorstvom proučavati posljedice društvenih konflikata u XX i XXI stoljeću▪ moći uspješno proučavati uzroke konflikata i planirati njihovu prevenciju u cilju zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none">▪ Višeznačnost pojma „društveni konflikt“,▪ Sadržaj i obilježja pojma,▪ Struktura društvenoga konflikta,▪ Teorije o konfliktima,▪ Nivoi društvenoga konflikta,▪ Politika i društveni konflikti,▪ Terorizam,▪ Iskustva u zaštiti i spašavanju (kao posljedici društvenih konflikata),▪ Međunarodne dimenzije društvenih konflikata na nacionalnom nivou, međunarodne dimenzije zaštite i spašavanja▪ BiH – sigurnosne dileme
Metode poučavanja i učenja	<ul style="list-style-type: none">▪ Interaktivna nastava▪ Grupni rad▪ Samostalni rad

Procjena ishoda učenja	Kontinuirano praćenje rada studenata u svim oblicima nastavnog rada
Status	Obavezni modul
ECTS	6
Sati	(P:20, V:10;)
Jezik	Jezici u BiH i engleski jezik
Evaluacija	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Evaluacija o kvalitetu programa i nastave, ▪ Samoevaluacija odgovornog profesora i profesora u nastavi ▪ Procjena znanja studenata testom sa ponuđenim odgovorima
Literatura	<p>Obavezna literatura</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Grupa autora: Leksikon sigurnosti, DES, Sarajevo, 2001 2. Beridan Izet: Konflikti, FPN, Sarajevo, 2003 3. Beridan, Izet: Politika i sigurnost, FPN, 2008 4. Dautović Kenan: Prevencija konflikata u međunarodnim odnosima, Graforad, Travnik, 2007 5. Tatalović Siniša: Etnički sukobi i europska sigurnost, Politička kultura, Zagreb, 2003 <p>Šira literatura</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Čehulić Lidija (ur): NATO i novi međunarodni odnosi, Politička kultura, Zagreb, 2003 2. Degan Vladimir Đuro: Međunarodno pravo, Sveučilište u Rijeci, Rijeka, 2000
Ocjenjivanje	A (10); B (9); C (8); D (7); E (6); Fx (5/6); F (5)
Odgovorni profesor	Dr. sc. Izet Beridan, redovni profesor
Nastavnici i saradnici u nastavi	

2.3.2. Upravljanje u sistemu nacionalne sigurnosti

Cilj modula: Proučavanje sistema nacionalne sigurnosti sa aspekta upravljanja i funkcioniranja u okolnostima vanjske ugroženosti ili prijetnji po unutarnju sigurnost, u miru i ratu, je osnovni sadržaj ovog predmeta. Osposobiti studente za razumijevanje procesa reforme i razvoja sistema nacionalne sigurnosti savremenih država. Spoznati procese upravljanja i rukovođenja u oružanim snagama, policiji, obavještajno-sigurnosnim službama i sistemom nacionalne sigurnost u cjelini, u demokratskim državama i Bosni i Hercegovini. Prepoznati mogućnosti saradnje i koordinacije snaga sistema nacionalne sigurnosti u Bosni i Hercegovini, ali i njihovo povezivanje sa sistemima nacionalne sigurnosti zemalja u regionu i uključivanje u euroatlantske integracije.

Godina	I	
Semestar	I	
Rezultati učenja	<p>Studenti će:</p> <ul style="list-style-type: none"> - upoznati elemente sistema nacionalne sigurnosti; - ovladati pojmovima upravljanje, rukovođenje, organizacija i drugim srodnim pojmovima u sistemu nacionalne sigurnosti; - upoznati odnose u sistemu nacionalne sigurnosti, upravljanje i rukovođenje ovim sistemom i stavljanje sistema u funkciju zaštite građana i države. 	
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pojmovno determiniranje upravljanja i rukovođenja; ▪ Teorijsko – metodološki pristup, nastanak i razvoj teorije i nauke o upravljanju; ▪ Upravljanje sistemom i rukovođenje u sistemu zaštite i spašavanja Bosne i Hercegovine; ▪ Donošenje odluke i naredbi o proglašenju stanja prirodne ili druge nesreće, stavljanje sistema u funkciju zaštite i spašavanja, koordinacija, saradnja, C-V saradnja i međunarodna pomoć u katastrofi. 	
Metode poučavanja i učenja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Interaktivna nastava; ▪ Interaktivno učenje u grupi - grupni rad i prezentiranje; ▪ Stavljanje pojedinaca i grupa u funkciju organa upravljanja i rukovođenja. 	
Procjena ishoda učenja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kontinuirano praćenje i vrednovanje aktivnosti studenata: ▪ Izrada samostalnih i grupnih i pismenih radova i njihova prezentacija 	
Status	Obavezan modul	
ECTS	6	
Sati	20+10 (P:20, V:10;)	
Jezik	b/h/s i engleski jezik	
Evaluacija	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Usmeno i pismeno iskazivanje stavova o kvalitetu procesa poučavanja; ▪ Samoevaluacija odgovornih profesora i profesora u nastavi; ▪ Procjena znanja studenata, pisani radovi za provjeru znanja; ▪ Eksterna evaluacija. 	
Literatura	<p>Obavezna literatura:</p> <p>1. Bajramović, Zlatan (2016) <i>Upravljanje ljudskim resursima sigurnosnog sektora Bosne i Hercegovine</i>, Sarajevo: Fakultet političkih nauka</p> <p>Dodatna literatura:</p> <p>1. Blanchard, Ken (2010) <i>Rukovođenje na višoj razini</i>, Zagreb: MATE</p>	

	<p>2. Dujović, Jagoš (2006) <i>Rukovođenje i upravljanje sistemima sigurnosti</i>, Sarajevo: Fakultet političkih nauka</p> <p>3. Huseinbašić, Ćamil (2006) <i>Rukovođenje i upravljanje u katastrofama</i>, Sarajevo: Sejtarija</p> <p>4. Robbins, P. Stephen and Coulter, Mary (2009) <i>Management</i>, tenth edition, New Jersey: Pearsons Prentice Hall</p> <p>5. Sikavica, Pere (2011) <i>Organizacija</i>, Zagreb: Školska knjiga</p> <p>6. Sikavica, Pere; Bahtijarević-Šiber, Fikreta i Pološki Vokić, Nina (2008) <i>Temelji menadžmenta</i>, Zagreb: Školska knjiga</p> <p>Normativno-pravni akti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ustav BiH, Sigurnosna politika BiH i zakoni o institucijama, direkcijama i agencijama od značaja za sigurnost u BiH.
Ocjenjivanje	A (10), B (9), C (8), D (7), E (6), Fx (5/6), F (5)
Odgovorni profesor	Dr.sc. Zlatan Bajramović, vanredni profesor
Nastavnici i saradnici u nastavi	

2.3.3. Unutrašnja sigurnost

Cilj modula: Sigurnost se u savremenom svijetu definira kroz sigurnosne sektore, zatim referentne objekte, sigurnosne aktere, percipijente sigurnosti i funkcionalne sektore. Studije sigurnosti treba promatrati u interdisciplinarnom smislu, što znači da je bit ovih studija analiza postojećih politika u različitim oblastima u okviru jedne države. Posebno se izdvaja *unutrašnja sigurnost kao sposobnost društva da opstane u svom osnovnom obliku pod promjenjivim uslovima te mogućim i stvarnim prijetnjama*. Odnosno, unutrašnja sigurnost odnosi se na održivost unutar prihvatljivih uslova za razvoj društva unutar države, očuvanje ustavnog poretka, suvereniteta i teritorijalnog integriteta te zaštita individualnog i kolektivnog identiteta, postojećih modela tradicije, kulture, religije, jezika i drugih definirajućih obilježja ličnog i kolektivnog habitusa i integriteta. Cilj je upoznati se sa unutrašnjim elementima društvene sigurnosti bosanskohercegovačkog društva *per se*, a potom u interaktivnom smislu sa dinamikom promjena u vezi sa sigurnosnim aspektima očuvanja, te sa načinima prepoznavanja generatora i nosilaca mogućih unutarnjih i izvanjskih prijetnji. Očekivani rezultati nastavnog procesa su razvoj spoznaja o svoj složenosti pitanja sigurnosti u savremenom svijetu kako na međunarodnom planu tako u na nivou konkretnih društava, sa posebnim naglaskom na

višenacionalna i višereligijska društva. U fokusu teorijskih rasprava i analize konkretne prakse u vezi sa društvenom sigurnošću bit će bosanskohercegovačko društvo.

Godina	I
Semestar	I
Rezultati učenja	<p>Studenti će:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Razumjevanje funkcije sigurnosti kao sistemske djelatnosti države, upoznati se sa unutrašnjom sigurnošću kao i službama i institucijama sigurnosti. Osposobiti studente za autistički istraživački rad o svim aspektima sigurnosti.
Sadržaj	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uvod u sigurnosne studije i definiranje sigurnosti 2. Teorijska analiza i eksplikacija sigurnosnih sektora 3. Definiranje unutrašnje sigurnosti 4. Institucije i službe unutrašnje sigurnosti 5. Sigurnost režima/državna bezbjednost 6. Policija i društvo – savremeni diskursi 7. Teorijske rasprave o nacionalnoj sigurnosti 8. Sigurnosne prijetnje unutrašnjoj sigurnosti 9. Sigurnosni problemi na početku XXI. Stoljeća – Desuverenizacija države u polju sigurnosti - Sekuritizacija 10. Prijetnje koje proizlaze ka posljedica političkih aktivnosti protiv pojedinca-građanina 11. Sistem unutrašnje sigurnosti suvremenih država/Unutarnja kontrola rada službi sigurnosti 12. Prijetnje koje proizlaze iz borbe za kontrolu u državnim institucijama 13. Sustav unutarnje sigurnosti EU - Regionalni sigurnosni kompleksi 14. Izgradnja strategije unutarnje sigurnosti EU – Strategija unutarnje sigurnosti EU 15. Sistem unutrašnje sigurnosti Bosne i Hercegovine
Metode poučavanja i učenja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Interaktivna nastava; ▪ Interaktivno učenje u grupi - grupni rad i prezentiranje; ▪ Stavljanje pojedinaca i grupa u funkciju organa upravljanja i rukovođenja.
Procjena ishoda učenja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kontinuirano praćenje i vrednovanje aktivnosti studenata: ▪ Izrada samostalnih i grupnih i pismenih radova i njihova prezentacija
Status	Obavezan modul
ECTS	6

Sati	20+10 (P:20, V:10;)
Jezik	b/h/s i engleski jezik
Evalvacija	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Usmeno i pismeno iskazivanje stavova o kvalitetu procesa poučavanja; ▪ Samoevaluacija odgovornih prprofesora i profesora u nastavi; ▪ Procjena znanja studenata, pisani radovi za provjeru znanja; ▪ Eksterna evaluacija.
Literatura	<p>Obavezna:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mirsad Abazović, Državna bezbjednost – uvod i temeljni pojmovi-Izmjenjeno i dopunjeno izdanje (Sarajevo, 2012) 2. Smajić Mirza i dr., Nacionalna sigurnost i privatna zaštita. Fakultet političkih nauka – Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo (2018). 3. Collins Alan (ur), Suvremene sigurnosne studije, Fakultet političkih znanosti, Zagreb (2010). (odabrana poglavlja) <p>Dopunska:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Anton Grizold i dr. „Suvremene sigurnosne politike“ (Zagreb,2008). 5. Dragović Filip, „Sigurnost europskih granica i migracije“, Jesenski i Turk, Zagreb 2018 godina. 6. Izet Beridan, „Politika i sigurnost“, Fakultet političkih nauka, Sarajevo, 2009.godine
Ocjenjivanje	A (10), B (9), C (8), D (7), E (6), Fx (5/6), F (5)
Odgovorni profesor	Dr.sc. Mirza Smajić, vanredni profesor
Nastavnici i saradnici u nastavi	

2.3.4 Pravo sigurnosti i odbrane

Cilj modula: U skladu sa ciljevima školovanja na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, kroz izvođenje nastave (predavanja, seminara, vježbi i praktičnim radom) studenti bi trebali steći osnovna znanja o fenomenu prava, poretku, pravnom aktu, subjektima i objektima prava, primjeni prava, te osnovama Prava sigurnosti i odbrane Bosne i Hercegovine, kako bi bili spremni za obavljanje (rukovodećih) dužnosti u organima državne uprave, ustanovama i jedinicama Oružanih snaga BiH, Ministarstva sigurnost i BiH, državnih sigurnosnih agencija i ministarstava unutrašnjih poslova. Pored toga, cilj izučavanja ovog predmeta je sticanje opšteg znanja o pravnom uređenju države i poštivanju principa zakonitosti u radu u svih organa, a posebno u radu državnih organa u o blasti odbrane i sigurnosti.

Godina	I
Semestar	I
Rezultati učenja	<p>Znanja: Nakon savladavanja metodskih jedinica modula, studenti bi trebali steći osnovna znanja o državi i pravu, pravnom sistemu i ustavnom uređenju BiH, vojnim i Oružanim snagama BiH, normativno-pravnom uređenju sistema sigurnosti u BiH te krivično-pravnoj komponenti odbrane i sigurnosti</p> <p>Vještine: Studenti će biti sposobni baviti se problematikom koju pokriva predmetno gradivo i učestvovati u istraživačkim projektima na tu tematiku.</p> <p>Kompetencije: Studenti će moći kvalificirano raditi u oružanim snagama i policijskim agencijama obavljajući različite oslove i radne zadatke.</p>
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Pojam prava</i> ▪ <i>Normativni dio pravnog poretka</i> ▪ <i>Pravni akt: pojam, sastavni dijelovi, vrste</i> ▪ <i>Pravni odnos</i> ▪ <i>Subjekt i objekt prava:</i> ▪ <i>Normativno-pravna uređenost sigurnosti u BiH</i> ▪ <i>Uprava u BiH</i> ▪ <i>Midterm</i> ▪ <i>Vojne i oružane snage BiH</i> ▪ <i>Služba u Oružanim snagama BiH</i> ▪ <i>Policijska služba u BiH</i> ▪ <i>Granična policija Bosne i Hercegovine</i> ▪ <i>Obavještajno-sigurnosna agencija BiH (OSA)</i> ▪ <i>Državna agencija za istrage i zaštitu (SIPA)</i> ▪ <i>Krivično-pravna dimenzija odbrane i sigurnosti</i>
Metode poučavanja i učenja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Interaktivna nastava ▪ Grupni rad ▪ Samostalni rad
Procjena ishoda učenja	Kontinuirano praćenje rada studenata u svim oblicima nastavnog rada
Status	Obavezni modul
ECTS	6
Sati	(P:20, V:10;)
Jezik	Jezici u BiH i engleski jezik
Evaluacija	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Evaluacija o kvalitetu programa i nastave,

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Samoevaluacija odgovornog profesora i profesora u nastavi ▪ Procjena znanja studenata testom sa ponuđenim odgovorima
Literatura	<p>Obavezna:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dr. Fuad Muhić, <i>Teorija države i Teorija prava</i>, Svjetlost, Sarajevo, 1983. ili Dr. Fuad Muhić, <i>Teorija države i prava</i>, Magistrat, Sarajevo, 2002.; <p>Dopunska:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zakon o odbrani Bosne i Hercegovine; 2. Zakon o oružanim snagama Bosne i Hercegovine; 3. Zakon o ministarstvima i drugim organima državne uprave Bosne i Hercegovine; 4. Zakon o obavještajno-sigurnosnoj agenciji Bosne i Hercegovine; 5. Zakon o Agenciji za istrage i zaštitu; 6. Krivični zakon Bosne i Hercegovine (Glava VI - "Krivična djela protiv integriteta BiH"); 7. Zakon o upravi; 8. Zakon o policijskim službenicima Bosne i Hercegovine; 9. Zakon o Graničnoj policiji Bosne i Hercegovine 10. Zakon o zaštiti svjedoka pod prijetnjom ugroženih svjedoka; 11. Zakon o učešću pripadnika Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, policijskih službenika, državnih službenika državnih službenika i ostalih zaposlenika u operacijama podrške miru i drugim aktivnostima u inozemstvu; 12. Kodeks ponašanja pripadnika Oružanih snaga BiH; 13. Zakon o unutrašnjim poslovima Federacije Bosne i Hercegovine; 14. Zakon o unutrašnjim poslovima Republike Srpske.
Ocjenjivanje	A (10); B (9); C (8); D (7); E (6); Fx (5/6); F (5)
Odgovorni profesor	Dr. sc. Zarije Seizović, redovni profesor
Nastavnici i saradnici u nastavi	

2.3.5. Demokracija i sigurnosni izazovi u savremenom svijetu

Cilj modula: Sticanje znanja o ugroženosti demokracije kao političkog, kulturnog i socijalnog poretka pred opasnostima suvremenog svijeta a koje su generirane posthladnoratovskom konfuzijom multipolarne geopolitike i izdajom demokracije od pretpostavljenih demokratskih političkih subjekata, te ovladavanje strategijama borbe protiv negacije demokracije koja dolazi od različitih centara političke, sigurnosne i ekonomske moći

Godina	I
Semestar	II
Rezultati učenja	<p>Studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ moći teorijski misliti aktualni razvoj demokratske misli i prakse i racionalno interpretirati tendencije ugrožavanja demokratskih političkih poredaka; ▪ osposobit će se za kritičko razmišljanje fenomena sigurnosti demokratskog društva te će biti osposobljen za analiziranje praksi subjekata sigurnosne moći u nacionalnoj i globalnoj demokraciji; ▪ steći će znanje o sigurnosnim prijetnjama demokraciji, kako općim tako i parcijalnim i načinima neutralizacije tih prijetnji; ▪ u različitim profesionalnim praksama moći će koristiti dobijena znanja aplicirajući ih u konkretnim situacijama sigurnosnog ugrožavanja; ▪ osposobit će se za stručno razumijevanje relacije demokracija-sigurnosni izazovi kako bi znao prepoznati stvarnu potrebu reakcije subjekata sigurnosne moći ali i mogućnost zloupotrebe od strane tih istih subjekata; ▪ moći će definirati ključne probleme koji se postavljaju pred demokratske političke poretke kada je ugrožen sami poredak i način života u demokraciji
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demokratski i sigurnosni brevijar ▪ Doba demokracije i doba njenog ugrožavanja ▪ Šta ugrožava demokraciju? ▪ Vanjske i unutrašnje prijetnje u globalnom demokratskom poretku ▪ Globalizacija i umnožavanje sigurnosnih izazova za demokratske političke zajednice; ▪ Pregled sigurnosnih izazova, njihovo naučno definiranje i načini ugrožavanja demokracije ▪ Šta sve može postati prijetnja demokraciji i demokratskim sistemima? ▪ Nametanje demokracije kao forma ugrožavanja demokracije ▪ Krucijalne prijetnje: terorizam, konflikt geopolitika velikih i regionalnih sila, klimatski izazovi, bitka za resurse, unutrašnja zloupotreba demokracije, proliferacija, organizirani kriminal... ▪ Demokracija, postdemokracija i sigurnosni izazovi ▪ Postdemokracija kao sigurnosni izazov ▪ Zaključna razmatranja

Metode poučavanja i učenja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ interaktivno predavanje sa prethodnim određivanjem fokusa; ▪ problemska pitanja i odgovori; ▪ protokol seminara iz literature;
Procjena ishoda učenja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kontinuirano praćenje i ocjenjivanje aktivnosti studenata; ▪ izrada samostalnog pisanog rada i usmene prezentacije; ▪ završni ispit
Status	Obavezan
ECTS	6
Sati	(P:20, V:10; samostalni rad.60)
Jezik	b/h/s i engleski jezik
Evaluacija	Evaluacija o kvalitetu programa i nastave, Samoevaluacija odgovornog profesora i profesora u nastavi
Literatura	<p>Literatura:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Immanuel Wallerstein: Posle liberalizma, Službeni glasnik, Beograd, 2005. 2. Theodor H. Winkler (ed.) Combating terrorism and its implications for the Security sector, Swedish National Defence College, Stockholm, 2005. 3. N. Bašić & P. Stoett: Sigurnosne studije u tranziciji, Univerzitet u Bihaću, Bihać, 2003. 4. Idean Salehyan: From Climate Change to Conflict? No Consensus Yet, Journal of Peace Research, Vol. 45, No. 3,315-326,2008. 5. Geoffrey Pridham, Tom Gallagher: Experimenting with Democracy: Regime Change in the Balkans, Routledge, 2000. 6. Jean Baudrillard: Power inferno, Meandar, Zagreb, 2003. 7. Mirko Bilandžić: Službe sigurnosti u demokratskom društvu, Politička misao, 04/99, FPZ, Zagreb, 1999
Ocjenjivanje	A (10), B (9), C (8), D (7), E (6), FX (5/6), F (5)
Odgovorni profesor	Dr.sc. Nerzuk Ćurak, redovni profesor
Gostujući predavači	

2.4.PROGRAMI MODULA ZA DRUGI SEMESTAR

2.4.1. Politike i strategije nacionalne sigurnosti

Cilj modula: Proširivanje i produbljivanje opštih i posebnih znanja o politikama i strategijama nacionalne sigurnosti, u kontekstu čega naglasiti njihov međusobni odnos i uticaj na politička i sigurnosna kretanja na nacionalnom, regionalnom i globalnom planu u kontekstu globalizacije i jačanja novog svjetskog poretka

Godina	I
Semestar	II
Rezultati učenja	<p>Studenti će:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ steći nova i proširiti postojeća znanja o politikama i strategijama, ▪ proširiti znanja o pojmovima iz oblasti teorije strategije i strategije nacionalne sigurnosti, ▪ moći uspostaviti komparativni odnos između različitih i sličnih teorija o politikama, strategijama i nacionalnoj sigurnosti. ▪ moći, pod vođstvom mentora, proučavati savremeni odnos politike, strategije, ekonomije i njihov utjecaj na sigurnosna kretanja.
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Teorije politika i strategija u memoriji znanja ▪ Pojam politike i strategije ▪ Teorija političkih sistema i strategije ▪ Odnos politike i strategije ▪ Odnos politike, ekonomije i strategije ▪ Sigurnosne politike i strategije ▪ Teorijske osnove strategije nacionalne sigurnosti ▪ Pojam strategije nacionalne sigurnosti ▪ Društvena i naučna ishodišta strategije nacionalne sigurnosti ▪ Osnovna konceptijska određenja strategije nacionalne sigurnosti ▪ Sadržaj strategije nacionalne sigurnosti ▪ Modeli izrade i primjene strategije nacionalne sigurnosti ▪ Savremene globalne strategije sigurnosti ▪ Pojam i sadržaj strategije države ▪ Strategija i geopolitika Strategije instrument uspostavljanja dominacije krajem XX vijeka i početkom XXI vijeka ▪ Strategija paradijastola globalizacije ▪ Strategija posibilizma globalnih alijansi sigurnosti
Metode poučavanja i	<ul style="list-style-type: none"> ▪ interaktivna nastava ▪ grupni rad

učenja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ individualni rad
Procjena ishoda učenja	Kontinuirano praćenje rada studenata u svim oblicima nastavnog rada
Status	Obavezan
ECTS	5
Sati	(P:18, V:8;)
Jezik	b/h/s i engleski jezik
Evaluacija	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Razgovor sa studentima i evidentiranje njihovih mišljenja o kvalitetu modula, ▪ Samoevaluacija odgovornog profesora i profesora u nastavi ▪ Procjena znanja studenata, vrednovanje pisanih radnji i priprema za završnu verifikaciju znanja.
Literatura	<p>Obavezna literatura:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Beridan, Izet: Politika i sigurnost, FPN, Sarajevo, 2008. 2. Dujović, Jagoš: FPN, Sarajevo, 2005. 3. Kovač, Mitar: Strategijska i doktrinarna dokumenta nacionalne bezbednosti, Čigoja štampa, Beograd, 2003. 4. Kremer, Uli: Novi NATO, novi ratovi, Filip Višnjić, 2000. 5. Strategija sigurnosti Bosne i Hercegovine <p>Šira literature:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Čehulić, Lidija (ur): Nato i novi međunarodni odnosi, Politička kultura, Zagreb, 2003. 2. Nacionalna strategija sigurnosti za novo stoljeće, Bijela kuća, 2002. 3. Vukadinović, Radovan: ;eđunarodni politički odnosi, Barbat, Zagreb, 1998. 4. Brzezinski, Zbigniew: Velika šahovska table, CID, Podgorica, 1999. 5. Diverže, Moris: Uvod u politiku, Savremena administracija, Beograd, 1966.
Ocjenjivanje	A (10), B (9), C (8), D (7), E (6), Fx (5/6), F (5)
Odgovorni profesor	Dr.sc. Selmo Cikotić, vanredni profesor

3. IZVOĐENJE NASTAVNOG PROCESA

U izvođenju nastavnog procesa na magistarskom studiju učestvuju odgovorni profesori – nosioci modula, gostujući profesori iz Bosne i Hercegovine, stručnjaci iz prakse, te saradnici.

3.1. Obaveze nosioca modula

U pripremi za početak specijalističkog studija, pripremama i u toku izvođenja nastave odgovorni profesor – nosilac modula obavezan je da:

- izradi „syllabus“ modula,
- pripremi čitanke za modul u saradnji sa tutorima,
- pripremi „lay out-e“ svojih predavanja,
- daje tutorima upute za vježbe,
- priprema radionice,
- pregleda pisane radove i/ili održava usmene ispite,
- u slučaju usmenog ispita, u saradnji sa tutorima formira grupe za polaganje,
- uz pomoć tutora priprema evaluaciju modula,
- potpisuje obrasce modula i ocjene ispita.

3.2. Obaveze tutora

- prisustvuju predavanjima,
- u saradnji sa profesorom pregledaju i boduju domaće zadatke studenata,
- daju pisani feedback na domaće radove studenata,
- informiraju studente o seminarskim radovima
- u saradnji sa profesorima pripremaju čitanku za modul,
- u saradnji sa profesorom vrše evaluaciju modula,
- u slučaju usmenog ispita u saradnji sa profesorima prave raspored studenata za polaganje,
- popunjavaju individualne tabele studenata sa rezultatima ispita,
- upisuje ocjene u indeks i daje na potpis nosiocu modula,
- organizira konsultacije sa studentima po rasporedu seminara

3.3. Obaveze studenata

Prava i obaveze studenata bit će utvrđene Pravilnikom magistarskog studija „Nacionalna sigurnost i demokratsko društvo“.